

> Retouradres Postbus 20952 2500 EZ Den Haag

De heer A.P. Verweij
Rijkswaterstaat Zeeland
Postbus 5014
2330 KA Middelburg

**College van
Rijksadviseurs**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20952
2500 EZ Den Haag

Contactpersoon

ir. Rienke Groot
M 06 25 53 96 73
rienke.groot
@rgd.minbzk.nl

Kenmerk

RBM-20141028

Datum 28 oktober 2014

Betreft Advies Ruimtelijk Toetsingskader Ontwikkelingslocatie Veerse Meer

Beste Arjan Verweij,

Op verzoek van Rijkswaterstaat Zeeland is het College van Rijksadviseurs (CRa) betrokken bij ontwikkelingslocatie Veerse Dam. In een eerder stadium (november 2013) zijn twee leden van de ondersteuning van het CRa op werkbezoek geweest en zijn de bevindingen vastgelegd in een memo dat gezien kon worden als een informeel advies aan RWS en lokale bestuurders. Daarna heeft een gesprek plaatsgevonden (april 2014) tussen het CRa, RWS, de gemeente en de stedenbouwkundige adviseur. Onze benadering was dat deze bijzondere locatie in het Veerse Meer vraagt om een zorgvuldige behandeling, en dat niet het programma van het ingediende initiatief leidend moet zijn voor de beeldkwaliteit, maar dat eerst gekeken moet worden naar de voorwaarden en de mogelijkheden die de plek biedt. In het gesprek is benadrukt dat het CRa een kwaliteitskader voor zich ziet dat dus niet alleen anticipeert op de vraag wat er gebouwd moet worden, maar ook hoe er gebouwd moet/mag worden. Dit in het licht van de bijzondere civiele, hydrologische, bodemkundige en ecologische omstandigheden. Het CRa constateert dat in het recent door de gemeente Noord-Beveland opgestelde toetsingskader (versie van 21 oktober 2014) dit advies verwerkt is. Volgens het CRa biedt het toetsingskader goede aanknopingspunten voor een kwalitatief hoogwaardige ontwikkeling.

Voorwaarden

De grootste winst van het nieuwe toetsingskader zit in de keuze om niet uit te gaan van een omvangrijk programma, maar te redeneren vanuit de locatie en de (on)mogelijkheden hiervan. Dit heeft allereerst geleid tot het opstellen van een aantal harde kwantitatieve voorwaarden aan de begrenzing van de ontwikkellocatie, de hoogte, de dichtheid en de situering van een beoogde ontwikkeling ten opzichte van de omgeving. Deze richtlijnen zijn goed te toetsen en zijn in de ogen van het CRa voldoende compleet en strikt genoeg.

In paragraaf 4.3 van het toetsingskader wordt daarnaast een aantal kwalitatieve uitgangspunten opgesomd:

- Het initiatief maakt onderdeel uit van de 'Veerse Meer identiteit' van de omgeving, en vormt samen met de kustlijn van de Schotsman (Plaat van Onrust) en de binnenzijde van de Veerse Dam een ruimtelijke en recreatieve eenheid;
- Aan ontwikkelingen worden eisen gesteld ten aanzien van schikking, vormgeving, materiaal- en kleurgebruik. Uitgangspunt hierbij is dat een ingreep blijvend moet bijdragen aan de identiteit van de omgeving;
- De kwaliteit van het gebruikte materiaal dient in balans te zijn met de te verwachte gebruiksduur en de te verwachte belasting door het betreffende gebruik en het heersende klimaat;
- Behoud van een verantwoorde balans tussen (semi)publieke toegankelijk en louter privaat gebruik.

Datum
28 oktober 2014

Kenmerk
RBM-20141028

Het CRa kan zich vinden in deze uitgangspunten, maar leest tussen de regels door in het stuk nog veel meer criteria. Het er uitlichten van deze vier is wat verwarrend. Daarbij is de onderverdeling in kopjes die gekozen is in deze paragrafen niet helder. Bovengenoemde vier uitgangspunten staan onder het kopje 'kwaliteitssturing', terwijl in dit zelfde hoofdstuk ook een kopje 'uitgangspunten' en een kopje 'ruimtelijk toetsingskader' te vinden is. Het zou duidelijker worden wanneer de uitgangspunten of criteria waaraan voldaan moet worden bij elkaar staan en helder hiërarchisch geordend worden.

Geen onomkeerbaarheid

Een van de belangrijke uitgangspunten van het toetsingskader is dat de 'hoofdelementen die de ruimtelijke identiteit van de omgeving definiëren, niet onomkeerbaar aangetast mogen worden door de ingrepen'. De hoofdelementen worden met name gekarakteriseerd als 'het contrast tussen de 'wilde' en 'getemde' delta'. Terecht staat in het toetsingskader dat meer nog dan op andere plaatsen in de delta de Veerse Dam een haarscherpe scheiding legt tussen een ruige natuurlijke 'buitenwereld' (de Noordzee) en een meer beheerste en gecultiveerde 'binnenwereld': een aan zee gelegen meer. Maar daarmee is dit uitgangspunt in de ogen van het CRa nog niet voldoende uitgewerkt. Wanneer is iets onomkeerbaar? En is dit contrast het enige hoofdelement is dat niet aangetast mag worden? Er wordt in de tekst gesuggereerd dat wanneer aan de kwantitatieve criteria (oppervlakte, hoogte, dichtheid en transparantie) voldaan wordt, tegemoet gekomen wordt aan dit uitgangspunt. Het CRa heeft hier twijfels bij en adviseert dit punt verder uit te werken.

Integrale kwaliteitsverbetering

'Integrale kwaliteitsverbetering voor het gehele gebied staat voorop'. Het CRa vat deze opmerking op als dat de geplande ontwikkeling in het meer ook moet bijdragen aan het geheel. Als voorbeeld worden in het toetsingskader de revitalisatie van bestaande watersportactiviteiten, en aanpassingen of herinrichting van de dam (met als doel het verbeteren van de gebruiksrelatie tussen de dam en

het Veerse Meer) genoemd. Daarnaast kun je ook denken aan ecologische verbetering van het meer. Het CRa vraagt zich af hoe het bevoegd gezag deze ambities in de planvorming operationeel wil maken. Tot op welk niveau kan aan de initiatiefnemer een grotere maatschappelijke en landschappelijke verantwoordelijkheid worden gevraagd?

Datum
28 oktober 2014
Kenmerk
RBM-20141028

Fasering

Het beleid voor het gebied propageert een ruimtelijke strategie die er toe leidt dat ingrepen gefaseerd in de tijd uitgevoerd kunnen worden. Afhankelijk van marktontwikkelingen kunnen elementen worden toegevoegd, weggehaald of vervangen worden. Deze werkwijze kan zeker de kwaliteit van de ontwikkeling ten goede komen, bijvoorbeeld doordat je klein kunt beginnen.

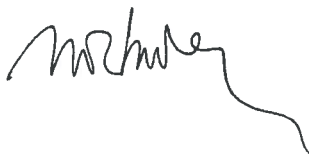
Kwaliteitsteam

De gemeenteraad van de gemeente Noord-Beveland installeert een ervaren, deskundig en onafhankelijk kwaliteitsteam. Het kwaliteitsteam wordt vroeg in het proces geconsulteerd en is gedurende de ontwikkelfase de continue factor in een proces en daarmee 'het geweten'. Over de betekenis die aan het oordeel van het Kwaliteitsteam toegekend wordt, staat in het kader het volgende: *'Het Kwaliteitsteam consulteert de Welstandscommissie. Het Kwaliteitsteam is leidend in het uitvoeren van de wettelijke welstandstoets. Het Kwaliteitsteam brengt advies uit aan het gemeentebestuur.'* Deze werkwijze biedt volgens het CRa voldoende houvast voor tijdige oordeelsvorming en bijsturing. Het College adviseert desgewenst graag over de samenstelling van het kwaliteitsteam.

Tot slot

Het ruimtelijk toetsingskader zal de basis moeten zijn van de gewenste ruimtelijke kwaliteit van het gebied en biedt alleen dan een goede basis om ingediende initiatieven transparant en verifieerbaar te beoordelen. Het CRa stelt vast dat, met name door integrale kwaliteitsverbetering van het hele gebied voorop te zetten, het toetsingskader initiatiefnemer(s) uitnodigt om met hoogwaardige, plaats specifieke initiatieven te komen.

Met vriendelijke groeten, namens het College van Rijksadviseurs,

Eric Luiten
Rijksadviseur voor Landschap en Water

